

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO ŠIRVINTŲ LAURYNOS STUOKOS-GUCEVIČIAUS GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo Širvintų Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pataisomis 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685; Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pataisomis ir papildymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204; Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Širvintų rajono bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu 2016 m. lapkričio 25 d. Širvintų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. 9-896 bei Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ rekomendacijomis.
2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti gimnazijoje užtikrinti sveiką, psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugią aplinką, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms.
3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos bei intervencijos vykdymą gimnazijoje.
4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:
  - 4.1. Į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;
  - 4.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;
  - 4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo smurtaujančių, besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų.
5. Visi gimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) supažindinami su Tvarkos aprašu ir patvirtina tai savo parašu.
6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:
  - 6.1. **smurtas** – veiksmu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą;
  - 6.2. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos);
    - 6.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;
    - 6.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;
    - 6.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;
    - 6.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;
    - 6.1.5. **patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir/ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą

asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

6.2. **Smurto ir patyčių dalyviai:**

6.2.1. **smurtą ir patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama; prieš kurį yra smurtaujama;

6.2.2. **besityčiojantis/skriaudėjas ar smurtautojas** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ar smurtą ir/ar prisidedantis prie jų;

6.2.3. **smurtą ir patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, prieš kurį yra smurtaujama ar iš kurio tyčiojasi bet kuris bendruomenės narys;

6.2.4. **patyčių stebėtojas** – bet kuris bendruomenės narys, matantis patyčias ar žinantis apie jas.

6.3. **Prevencija** – priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

6.4. **Prevencijos priemonės**, nukreiptos į visus mokyklos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai mokyklai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

6.5. **Intervencija** – gimnazijos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6.7. **Smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos stebėseną** – smurto ir patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Saugios aplinkos Širvintų Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazijoje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: gimnazijos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) į(si)traukimą.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Smurto ir patyčių prevencija, intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

10. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau trys atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo grupę (toliau – vykdymo grupė). Gimnazijos direktorius vykdymo grupės nariais paskiria vaiko gerovės komisijos narius ir/ar kitus asmenis, kurie kiekvienais mokslo metais:

10.1. inicijuoja ir organizuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

10.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias bei atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis rengia smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia pasiūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

10.6. teikia pasiūlymus gimnazijos direktoriui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

10.7. atlieka kitus gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

11. Klasių vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja vykdymo grupės narius apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ar patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

12. Visais įtariamų ir realių smurto ar patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguoja šiais veiksmais:

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ir/ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena mokiniui, kuris smurtauja ar tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

12.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), gimnazijos darbuotojus ar institucijas (policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą;

12.5. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

13. Gimnazijos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai įtarus ir/ar pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

13.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

13.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis;

13.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

13.4. informuoja klasės vadovą apie elektronines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

13.5. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

14. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ir/ar smurtą:

14.1. užpildo pranešimo apie patyčias ir/ar smurtą formą (1 priedas), ją perduoda vaiko gerovės komisijos pirmininkui, psichologui ar socialiniam pedagogui);

14.2. užpildytą pranešimo apie patyčias ir/ar smurtą formą priėmęs asmuo ją registruoja Patyčių registracijos žurnale;

14.3. organizuoja individualius pokalbius su patyčių ir/ar smurto dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

14.4. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

15. Klasės vadovas, nesiliaujant smurtui ir/ar patyčioms, ar esant sudėtingesniai patyčių ir/ar smurto atvejui, kreipiasi į gimnazijos vaiko gerovės komisijos pirmininką, socialinį pedagogą ar psichologą ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį. Esant sudėtingesnei situacijai inicijuoja vaiko gerovės komisijos posėdį.

16. Gimnazijos vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

16.1. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

16.2. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

16.3. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

17. Mokiniui smurtaujant ir/ar pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ar patyčias informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi Tvarkos apraše ar kituose dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniam darbuotojui smurtaujant ir/ar pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ar patyčias informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi Tvarkos apraše ar kituose dokumentuose numatytų veiksmų.

19. Gimnazijos direktorius, sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamą smurtą ar patyčias arba gimnazijos darbuotojo smurtavimą ar tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių, numatytų gimnazijos Tvarkos apraše.

19. Kitiems smurto ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

20. Tais atvejais, kai gimnazijoje yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo pagalba ar netikslinga ją teikti gimnazijoje, klasės vadovas ir/ar administracijos vadovas, suderinęs su Švietimo centro direktore, nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Švietimo centro pagalbos tarnybą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

22. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Širvintų Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazijoje tvarkos aprašas, esant būtinybei, gali būti koreguojamas.

22. Tvarkos aprašas skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje.

ŠIRVINTŲ LAURYNŲ STUOKOS-GUCEVIČIAUS GIMNAZIJA
Pranešimas apie smurtą ir patyčias

_____ Nr. _____
(data) (registracijos žurnale)

1. Bendrieji duomenys

Smurtas/Patyčios įvyko (data, val.)	
Kur įvyko smurtas/patyčios	
Kas pranešė apie smurtą/patyčias	
Smurto/patyčių forma (pažymėti, pabraukti)	
☐ Žodinės: <i>pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir pan.</i>	
☐ Fizinės: <i>mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir pan.</i>	
☐ Socialinės patyčios: <i>socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.</i>	
☐ Elektroninės patyčios: <i>skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir pan.</i>	
☐ Kita:	

2. Duomenys apie smurto/patyčių dalyvius:

Asmens, patyrusio patyčias vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma klasė)	
Asmens (-ų), kuris (-ie) tyčiojosi vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma klasė)	
Asmens (-ų), stebėjusio (-io) patyčias, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma klasė)	

3. Stebėto įvykio aprašymas

--

4. Veiksmų po įvykio planas su:

Asmeniu patyrusiu patyčias	
Asmeniu, kuris tyčiojosi	
Stebėtoju (-ais)	
Patyčių dalyvių tėvais	
Kitais gimnazijos darbuotojais	
Kita (įrašyti)	